

Sygn. akt VI P 599/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 maja 2017 r.

Sąd Rejonowy dla Warszawy Pragi-Południe w Warszawie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie:

Przewodniczący: SSR Małgorzata Kryńska - Mozolewska

Protokolant: starszy protokolant sądowy Marzena Szablewska

po rozpoznaniu w dniu 18 maja 2017 r. w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa J. R.

przeciwko J. Z.

o ryczałty za nocleg

1. oddała powództwo;
2. zasądza od powoda J. R. na rzecz pozwanego J. Z. kwotę 1.800,00 zł (jeden tysiąc osiemset złotych zero groszy) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;
3. nie obciąża stron kosztami procesu.

Sygn. akt VI P 599/14

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 23 października 2014 roku (data na kopercie) powód J. R. wniósł o zasądzenie na jego rzecz od pozwanego J. Z., prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą (...) J. Z. w K., kwoty łącznie 44.500,00 zł wraz z odsetkami liczonymi:

- od kwoty 2.300,00 zł od dnia 15 maja 2012 roku do dnia zapłaty,
- od kwoty 2.300,00 zł od dnia 15 czerwca 2012 roku do dnia zapłaty,
- od kwoty 2.300,00 zł od dnia 15 lipca 2012 roku do dnia zapłaty,
- od kwoty 2.300,00 zł od dnia 15 sierpnia 2012 roku do dnia zapłaty,
- od kwoty 2.300,00 zł od dnia 15 września 2012 roku do dnia zapłaty,
- od kwoty 2.300,00 zł od dnia 15 października 2012 roku do dnia zapłaty,
- od kwoty 2.300,00 zł od dnia 15 listopada 2012 roku do dnia zapłaty,
- od kwoty 2.300,00 zł od dnia 15 grudnia 2012 roku do dnia zapłaty,
- od kwoty 2.300,00 zł od dnia 15 stycznia 2013 roku do dnia zapłaty,

- od kwoty 2.300,00 zł od dnia 15 lutego 2013 roku do dnia zapłaty,
- od kwoty 2.300,00 zł od dnia 15 marca 2013 roku do dnia zapłaty,
- od kwoty 3.200,00 zł od dnia 15 kwietnia 2013 roku do dnia zapłaty,
- od kwoty 3.200,00 zł od dnia 15 maja 2013 roku do dnia zapłaty,
- od kwoty 3.200,00 zł od dnia 15 czerwca 2013 roku do dnia zapłaty,
- od kwoty 3.200,00 zł od dnia 15 lipca 2013 roku do dnia zapłaty,
- od kwoty 3.200,00 zł od dnia 15 sierpnia 2013 roku do dnia zapłaty,
- od kwoty 3.200,00 zł od dnia 15 września 2013 roku do dnia zapłaty,

tytułem ryczałtów za nocleg.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że był zatrudniony u pozwanego od dnia 10 kwietnia 2012 roku do dnia 30 września 2014 roku, jako kierowca mechanik, a jego praca polegała na przewożeniu towarów na trasach międzynarodowych – do Niemiec, Belgii, Wielkiej Brytanii, Holandii, Francji, Włoch, Węgier, Słowacji. Powód podniósł, że pozwany nie zapewnił mu bezpłatnego noclegu podczas jego wyjazdów międzynarodowych oraz wszystkie noclegi spędzał w kabinie samochodu ciężarowego. Powód dodał, że nie otrzymał nigdy od pozwanego ryczałtu za noclegi. Akty wewnętrzne obowiązujące u pozwanego pracodawcy nie przewidywały wypłaty takiego ryczałtu. Powód powołał się na art. 21a ustawy o czasie pracy kierowców, który odsyła do art. 77⁽⁵⁾ § 3 – 5 KP. Powód następnie wywiódł, że zgodnie z treścią rozporządzenia wydanego na podst. art. 77⁽⁵⁾ § 2 KP z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju za nocleg przysługuje mu 25% limitu ustalonego na ten cel w rozporządzeniu. Powód wskazał też, że wnosi o zasądzenie na jego rzecz ryczałtów za nocleg za okres pracy u pozwanego od dnia 10 kwietnia 2012 roku do dnia 31 sierpnia 2013 roku.

Pismem procesowym z dnia 9 września 2015 roku powód sprecyzował powództwo wnosząc o zasądzenie na jego rzecz tytułem ryczałtów za noclegi łącznie kwoty 49.735,47 zł z odpowiednio wskazanymi odsetkami ustawowymi.

(pozew – k. 1 – 3, pismo procesowe z dnia 09.09.2015r. – k. 98 - 102)

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości. W uzasadnieniu swego stanowiska pozwany wskazał, że powód oprócz wynagrodzenia zasadniczego otrzymywał od pozwanego również ryczałt za nocleg, wypłacany mu gotówką, który to ryczałt był pozostawiony do swobodnej dyspozycji powoda. Ponadto pozwany dodał, że miejscem świadczenia pracy przez powoda były kraje Unii Europejskiej, stąd też wyjeżdżając do tych krajów powód nie był w podróży służbowej.

(odpowiedź na pozew – k. 13 - 18)

Sąd ustalił, co następuje:

Powód był zatrudniony u pozwanego na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony od dnia 10 kwietnia 2012 roku, na stanowisku kierowcy mechanika w pełnym wymiarze czasu pracy. Wynagrodzenie miesięczne powoda określone w umowie o pracę wносиło 1.600,00 zł brutto. Stosunek pracy uległ rozwiązaniu na mocy porozumienia stron. Miesięczne wynagrodzenie otrzymywane przez powoda liczone jak ekwiwalent za urlop wносиło w lipcu 2014 roku 1.854,72 zł, w sierpniu 2014 roku 1.612,80 zł, a we wrześniu 2014 roku 1.774,08 zł brutto.

(dowód: umowa o pracę – k. 6, zaświadczenie o wynagrodzeniu – k. 20)

Pozwany zatrudnia wielu kierowców, którzy wykonują przewozy na trasach międzynarodowych. Pozwany każdemu kierowcy przydziela jeden samochód, ponadto prowadzi on dla każdego kierowcy zapisy w odrębnym kalendarzu, w którym wpisywane są trasy wykonane przez kierowcę. W kalendarzach tych pozwany zapisywał również kwoty wypłacane kierowcom. Nie było wyszczególnienia, z jakiego tytułu kwoty te były wypłacane.

Pozwany wypłacał swoim kierowcom do ręki, w tym powodowi, na każdą podróż zagraniczną odpowiednie kwoty tytułem diet. Były one nazywane przez pozwanego również delegacjami. Powód z tytułu każdej odbytej podróży zagranicznej otrzymał od pozwanego delegacje (diety).

Powód podczas podróży zagranicznych spał w kabinie samochodu marki D. (...). Samochód ten był wyposażony w dwa łóżka i klimatyzację postojową.

Poza dietami za podróże zagraniczne pozwany wypłacał w gotówce swoim kierowcom, w tym powodowi kwoty na pokrycie opłat drogowych oraz naprawy samochodu. Z kolei koszty paliwa były opłacane kartą paliwową, którą miał każdy z kierowców.

(dowód: zeznania świadka A. Z. – protokół rozprawy z dnia 16.07.2015r. od 00:14:35 do 00:44:29, zeznania świadka T. S. - protokół rozprawy z dnia 16.07.2015r. od 00:44:41 do 01:07:56, zeznania świadka R. K. - protokół rozprawy z dnia 16.07.2015r. od 01:08:41 do 01:24:43, zeznania świadka A. G. - protokół rozprawy z dnia 16.07.2015r. od 01:25:44 do 01:53:09, kalendarze – załącznik do odpowiedzi na pozew (biały skoroszyt), zeznania świadka M. B. – protokół rozprawy z dnia 12.04.2016r. od 00:06:52 do 00:20:46, zeznania świadka K. B. – protokół rozprawy z dnia 12.04.2016r. od 00:20:53 do 00:38:58, zeznania świadka A. T. – protokół rozprawy z dnia 12.04.2016r. od 00:39:13 do 00:56:42)

Powyższy stan faktyczny został ustalony na podstawie dowodów z umowy o pracę z k. 6 i zaświadczenia o wynagrodzeniu z k. 20, których wiarygodność nie była kwestionowana przez strony, a także kalendarzy załączonych do odpowiedzi na pozew, które zostały również przez Sąd uznane za wiarygodne, w szczególności fakt zapisywania wszelkich rozliczeń w kalendarzach potwierdzili świadkowie przesłuchiwani na rozprawie w toku postępowania w niniejszej sprawie. Sąd miał na uwadze, iż zapisy w kalendarzach nie wyszczególniały, z jakiego tytułu poszczególne kwoty były pracownikom wypłacane.

Sąd oparł się również na zeznaniach świadków T. S., R. K., A. G., M. B., K. B. oraz A. T., które zostały uznane za wiarygodne w całości, zeznania tych świadków wzajemnie się, bowiem potwierdzają, są ze sobą spójne i zgodne. Świadkowie ci, jako pracownicy powoda, zgodnie potwierdzają, że faktycznie dla każdego kierowcy był prowadzony kalendarz, w którym ewidencjonowane były kwoty wypłacane kierowcy. Potwierdzają oni również, że kierowca oprócz kwot na opłaty drogowe otrzymywał też dodatkowe kwoty, które zostały przez słuchanych świadków określone, jako diety. Stąd też Sąd na podstawie zeznań tych świadków uznał, że w rzeczywistości pozwany nie wypłacał kierowcom żadnych ryczałtów za noclegi, wypłacał im natomiast diety za zagraniczne podróże służbowe.

Sąd nie dał wiary zeznaniom świadka A. Z. oraz zeznaniom pozwanego J. Z. w zakresie, w jakim twierdzą oni, że oprócz diet pozwany wypłacał kierowcom, w tym powodowi, również ryczałty za nocleg. W pozostałym zakresie Sąd uznał jednak zeznania pozwanego oraz świadka A. Z. za wiarygodne, znajdują one, bowiem potwierdzenie w pozostałym materiale dowodowym, w szczególności w zeznaniach wskazanych wyżej świadków – kierowców zatrudnionych u pozwanego.

Odnośnie dowodu z list płac (k. 76 – 91) to potwierdzają one jedynie wypłatę powodowi wynagrodzenia zasadniczego zapisanego w umowie o pracę i nie zawierają żadnych zapisów odnośnie ewentualnie wypłat diet czy ryczałtów za noclegi. Odnośnie z kolei dowodu z wydruków ewidencji czasu pracy powoda (k. 116 – 172) Sąd miał na uwadze, że ewidencja wskazuje jedynie na wymiar godzin przepracowanych przez powoda, nie wskazuje zaś na kraje, w których

powód przebywał w podróżach w konkretnych dniach, dowód ten nie jest, więc przydatny do ustalenia poszczególnych podróży zagranicznych.

Sąd zważył, co następuje:

Przedmiotem rozpoznania w niniejszej sprawie jest roszczenie powoda o zasądzenie na jego rzecz ryczałtów za nocleg z tytułu podróży służbowych odbywanych przez niego w okresie od kwietnia 2012 roku do sierpnia 2013 roku.

Jako podstawę dla swego roszczenia powód wskazał regulacje z art. 21a ustawy o czasie pracy kierowców w zw. z art. 77⁵ §1-5 KP, a także z dwóch rozporządzeń wydanych na podstawie delegacji ustawowej z art. 77⁵ § 2 KP – rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 roku w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (Dz. U. z 2002r., Nr 236, poz. 1991, ze zm.) oraz rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 roku w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej (Dz. U. z 2013 roku, poz. 167).

Zgodnie z art. 21a ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o czasie pracy kierowców (t.j. – Dz. U. z 2012 roku, poz. 1155, ze zm.) kierowcy w podróży służbowej, przysługują należności na pokrycie kosztów związanych z wykonywaniem tego zadania służbowego, ustalone na zasadach określonych w przepisach art. 77⁵ § 3-5 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy. Jednocześnie z treści art. 2 pkt 7 tej ustawy wynika, że za podróż służbową uważa się każde zadanie służbowe polegające na wykonywaniu, na polecenie pracodawcy przewozu drogowego poza miejscowość, w której znajduje się siedziba pracodawcy, na rzecz, którego kierowca wykonuje swoje obowiązki, a także za podróż służbową uważa się każde zadanie służbowe polegające na wykonywaniu, na polecenie pracodawcy wyjazdu poza miejscowość, w której znajduje się siedziba pracodawcy, w celu wykonania przewozu drogowego.

Jak wynika z umowy o pracę (k.6) powoda jego miejscem pracy była K., a zatem wyjazdy na międzynarodowe trasy, celem wykonania przewozu, niewątpliwie należy traktować, jako podróże służbowe powoda w rozumieniu art. 2 pkt 7 ustawy o czasie pracy kierowców.

Wobec powyższego przejść należy do regulacji z art. 77⁵ § 3-5 KP, do których dowołuje się art. 21a ustawy o czasie pracy kierowców. Zgodnie z art. 77⁵ § 3 KP warunki wypłacania należności z tytułu podróży służbowej pracownikowi zatrudnionemu u innego pracodawcy niż wymieniony w § 2, a więc innego niż państwowa lub samorządowa jednostka sfery budżetowej, określa się w układzie zbiorowym pracy lub w regulaminie wynagradzania albo w umowie o pracę, jeżeli pracodawca nie jest objęty układem zbiorowym pracy lub nie jest obowiązany do ustalenia regulaminu wynagradzania. Z kolei art. 77⁵ § 5 KP wskazuje, że w przypadku, gdy układ zbiorowy pracy, regulamin wynagradzania lub umowa o pracę nie zawiera postanowień, o których mowa w § 3, pracownikowi przysługują należności na pokrycie kosztów podróży służbowej odpowiednio według przepisów, o których mowa w § 2. Wspomniany zaś §2 art. 77⁵ KP zawiera delegację ustawową do wydania rozporządzenia określającego wysokość oraz warunki ustalania należności przysługujących pracownikowi, zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej, z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju oraz poza granicami kraju.

Na podstawie delegacji ustawowej z art. 77⁵ § 2 KP wydane zostało rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 roku w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (dalej, jako: rozporządzenie z 2002 roku), a później zastępujące je rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 roku w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej (dalej, jako: rozporządzenie z 2013 roku).

Zgodnie z §2 pkt 2 lit. b rozporządzenia z 2002 roku z tytułu podróży, odbywanej w terminie i w państwie określonym przez pracodawcę, pracownikowi przysługuje zwrot kosztów noclegów. Z kolei §9 rozporządzenia z 2002 roku wskazuje, że za nocleg przysługuje pracownikowi zwrot kosztów w wysokości stwierdzonej rachunkiem hotelowym, w granicach ustalonego na ten cel limitu określonego w załączniku do rozporządzenia (ust. 1), zaś w razie nieprzedłożenia rachunku za nocleg, pracownikowi przysługuje ryczałt w wysokości 25% limitu, o którym mowa w ust. 1 (ust. 2). Jednocześnie ustawodawca wskazał, że przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się, jeżeli pracodawca lub strona zagraniczna zapewnia pracownikowi bezpłatny nocleg (§9 ust.4). Rozporządzenie z 2002 roku obowiązywało do dnia 28 lutego 2013 roku, od dnia 1 marca 2013 roku zaś zastąpione zostało przez rozporządzenie z 2013 roku, które kwestie zwrotu wydatków na nocleg w podróży zagranicznej reguluje w swym §16. Regulacja ta jest w swym brzmieniu analogiczna z regulacją z §9 rozporządzenia z 2002 roku.

Omówione wyżej regulacje stanowiły podstawę materialnoprawną dla dochodzonego przez powoda w niniejszej sprawie roszczenia.

W tym miejscu należy zwrócić uwagę na przełomowy wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 listopada 2016 roku, sygn. akt K 11/15, w którym TK wskazał, że:

- art. 21a ustawy z 16 kwietnia 2004 r. o czasie pracy kierowców (t.j. Dz.U. z 2012 r. poz. 1155, ze zm.) w związku z art. 77[5] § 2, 3 i 5 ustawy z 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 1666, ze zm.) w związku z § 16 ust. 1, 2 i 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej (Dz.U.167) w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do kierowców wykonujących przewozy w transporcie międzynarodowym, jest niezgodny z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, oraz

- art. 21a ustawy z 16 kwietnia 2004 r. powołanej w punkcie 1 w związku z art. 77[5] § 2, 3 i 5 ustawy z 26 czerwca 1974 r. powołanej w punkcie 1 w związku z § 9 ust. 1, 2 i 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (Dz.U.236.1991, ze zm.) w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do kierowców wykonujących przewozy w transporcie międzynarodowym, jest niezgodny z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Z uzasadnienia wyroku TK wynika, że Trybunał uznał, że odesłanie zawarte w art. 21a ustawy o czasie pracy kierowców ma charakter kaskadowy, co jest niedopuszczalne w świetle obowiązujących zasad techniki prawodawczej. TK wskazał, że odesłanie w przypadku kierowców do przepisów dotyczących podróży służbowych pracowników administracyjnych jest wadliwe z punktu widzenia konstytucyjnej zasady równości oraz poszanowania negocjacyjnego systemu określenia poziomu wynagrodzeń i diet. Trybunał zwrócił, bowiem uwagę na fakt, iż przepisy dotyczące kierowców, u których charakterystyką codziennej pracy jest wykonywanie podróży, odsyłają do przepisów dotyczących należności za podróże służbowe dla pracowników administracyjnych, u których wykonywanie podróży służbowych jest sporadyczne. Co więcej Trybunał wskazał, z przywołaniem odpowiednich przepisów ustawodawstwa unijnego, że oczekiwania pracodawców, iż zapewnienie kierowcy odpowiedniego miejsca do spania w kabinie samochodowej zwalnia ich z obowiązku ponoszenia kosztów noclegu były usprawiedliwione. Z tego też względu TK podniósł, że wadliwa konstrukcja legislacyjna zakwestionowanego odesłania doprowadziła do nieprzewidywalnego skutków prawnych działań podjętych przez pracodawców branży transportowej. Tym samym Trybunał doszedł do wniosku, że 21a ustawy o czasie pracy kierowców w zw. z art. 77⁵ §2, 3 i 5 KP w związku z odpowiednimi przepisami rozporządzeń z 2002 roku i z 2013 roku naruszają zasadę poprawnej legislacji, będącą komponentem zasady zaufania jednostki do państwa i stanowionego przezeń prawa, wywiedzionej z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Reasumując TK wskazał, wprost, że powołane przez powoda przepisy są niekonstytucyjne. Warto w tym miejscu wskazać, że Trybunał nie odroczył wejścia w życie orzeczenia, co oznacza, iż wyrok ten znajdzie zastosowanie zarówno do wszystkich spraw o zapłatę ryczałtu będących w toku, jaki i tych zakończonych. Oznacza to, więc, że wyrok TK będzie miał zastosowanie również w niniejszej sprawie. Również Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 7 grudnia

2000 roku, sygn. akt III ZP 27/00 wskazał, że akt normatywny uznany przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub ustawą nie powinien być stosowany przez sąd w odniesieniu do stanów faktycznych sprzed ogłoszenia orzeczenia Trybunału.

Wobec powyższego w niniejszej sprawie nie mogą zostać zastosowane zakwestionowane przez TK przepisy, które stanowiły materialnoprawną podstawę roszczenia podniesionego przez powoda. Stąd też powództwo podlegało oddaleniu, jako niezasadne, odpadła, bowiem jego podstawa prawna.

Mając na uwadze powyższe Sąd orzekł jak w sentencji wyroku, oddalając powództwo.

W kwestii kosztów postępowania Sąd zasądził na rzecz pozwanego od powoda jedynie koszty zastępstwa procesowego na podst. art. 98 KPC oraz § 12 ust.1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jednolity – Dz. U. z 2013 roku, poz. 461, ze zm.) w jego brzmieniu obowiązującym w dacie wniesienia powództwa.

Odnosnie pozostałych kosztów procesu Sąd nie obciążył nimi stron postępowania.

ZARZĄDZENIE

(...)